

V. ROČNÍK STUDENTSKÉ VĚDECKÉ A ODBORNÉ ČINNOSTI (SVOČ) NA PF UK

AUTOR SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Michaela TOKÁROVÁ
NÁZEV SOUTĚŽNÍ PRÁCE: ANALÝZA ARGUMENTACE ÚSTAVNÍHO SOUDU
OBOR: Teorie práva
POSUDEK VYPRACOVAL: JUDr. Katarzyna Źák Krzyřanková

1. Hodnocení tématu z hlediska jeho aktuálnosti, praktické použitelnosti a teoretického významu

3/3

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Záměrem autorky, alespoň deklarovaným v úvodní části práce, je analýza judikatury Ústavního soudu z pohledu pravidel diskurzu a argumentace, které jsou mj. uplatňovány Spolkovým ústavním soudem, což má mj. přispět k zodpovězení otázky, zda Ústavní soud tato pravidla po vzoru svého německého protějšku dodržuje (viz s. 4 odstavec 1 posuzované práce). Takové pojetí práce lze považovat za velmi aktuální a z pohledu právní teorie i praxe přínosné, a to i přesto, že recentně byly publikovány články, které se věcně dotýkají vybraných aspektů téže problematiky (diskurzu, rozboru judikatury Ústavního soudu). Samotný název práce, *Analýza argumentace Ústavního soudu*, odpovídá deklarovanému věcnému zaměření, byť by bylo možné téma doplnit či upřesnit o to, že analýza je prováděna zejména z pohledu pravidel právního diskurzu.

2. Hodnocení pojetí práce (systematika, logická stavba, použité metody, prameny)

3/5

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Deklarované cíle práce jsou velmi ambiciózní (viz výše – sub 1). Je však škoda, že autorka se je nepokusila naplnit. V textu nejenže nenalezneme odkazy na judikaturu Spolkového ústavního soudu, která má být kritériem pro posuzování postupu tuzemského Ústavního soudu, ale zejména samotný rozbor argumentace Ústavního soudu se omezuje toliko na analýzu víceméně jednoho rozhodnutí, resp. jedné části nálezu Ústavního soudu č. 251/2008 Sb. týkajícího se stabilizace veřejných financí v oblasti zdravotnictví. Vznikl tak nesoulad mezi v textu vyjádřenými cíly a jejich následnou realizací. Zúžení tématu na jeden nálezu Ústavního soudu vyvolává značné pochybnosti ohledně možnosti zobecnění učiněných zjištění na judikaturu Ústavního soudu jako takovou. Tím však nechci říct, že analýza zvoleného judikátu je nepotřebná či nevhodná pro účely vědeckého zpracování. Vyřčené má sloužit pouze k dokreslení názoru, že autorka si ne zcela upřesnila, co konkrétně bude předmětem jejího bádání, tj. zda judikatura Ústavního soudu (anebo jen konkrétní judikát?) bude posuzována z pohledu koherence s pravidly diskurzu, jež byla rozpracována Alexym, Perelmanem či snad Spolkovým ústavním soudem?

V práci se objevují prvky deskripce (např. s. 8 – přehled metod interpretace, s. 11 – explikace mimoprávních argumentů). Převládá však normativní přístup s tím, že autorka implicitně upřednostňuje diskursivní pojetí práva. Nález Ústavního soudu je rozebírán při využití zejména metody komparace a generalizace.

Autorka čerpá zejména ze zahraniční literatury, a to z pera německých a anglických autorů, což je třeba hodnotit velmi kladně. Na druhou stranu vznikají určité pochybnosti, zda autorka skutečně pracovala se všemi zdroji, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury. V seznamu se totiž objevují odkazy na prameny, jež v textu nejsou využívány (např. dílo J. Stelmacha a B. Brozka: *Methods of Legal Reasoning*) a dále se v textu objevují odkazy na knihy, které nejsou v tuzemsku běžně dostupné (např. poznámka pod čarou č. 8 – odkaz na monografii Savignyho z roku 1840).

3. Hodnocení formální stránky práce (jazyková úroveň, přehlednost, grafická úprava a technické zvládnutí textu)

2,5/4

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Jazyková úroveň práce je poměrně dobrá. Místy je však použit nesprávný slovosled a neshodují se podměty, což znesnadňuje pochopení, ba může vést k dezinterpretaci textu (např. hned v úvodu na s. 4: „*Ústavní soud České republiky se už od svých prvních rozhodnutí... blávil k odkazům svého o něco staršího německého kolegy, kterým se po celou dobu své existence tak často inspiroval. Ta v posledních desetiletích v mnohém vychází z filozofie a děl Roberta Alexyho...*“). Dále lze upozornit na občasně používání na konci věty tří teček, a to místo dokončení myšlenky (např. opakovaně s. 8, s. 15). Sporadicky se též v textu objevují slangová slova (s. 22 – *Každopádně není možné říct, že by se s jejich protiargumentací plénum jakkoliv „popralo“...*; s. 6: *Analytický argument může vycházet z různých rovin, většinou však, ... popisuje a „rozpitvává“ konkrétní situaci.*)

Práce je relativně přehledná, byť by stálo za to očíslovat jednotlivé kapitoly a vložit mezery mezi názvy jednotlivých kapitol a vlastním textem. Bývá též zvykem pro poznámky pod čarou použít řádkování 1 a menší fond písma, než je u hlavního textu. Lze rovněž formulovat určité výhrady vůči způsobu citování použitých zdrojů – internetové citace nejsou opatřeny datem, kdy došlo k jejich citaci (s.5), neúplně jsou označeny použité právní předpisy (např.: s. 24: „ústavní zákon č. 1/1993 Sb., **ústava**, ze dne 16.12.1992“). Konečně lze poukázat na místy velmi rozsáhlé citace z analyzovaného judikátu, které bylo možné alespoň částečně nahradit jejich parafrází (viz např. s. 9, s. 12, s. 13).

4. Hodnocení obsahové (věcné připomínky k textu, konfrontace s jinými možnými názory, celkové zvládnutí tématu, zhodnocení závěrů práce, do jaké míry mohou být předmětem diskuse při ústním kole)

5,5/8

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Jak bylo naznačeno výše, základní výhradu lze formulovat vůči zúžení práce na rozbor jediného, byť nepochybně významného, judikátu Ústavního soudu při současné ambici „*pochopit dlouhodobé směřování nejvyšší judikatury v zemi*“ (s. 4). Na druhou stranu, autorkou vyslovené závěry lze hodnotit velmi kladně. Zejména za zajímavou považuji myšlenku, že soud rozhodující ve sboru (nikoliv nutně jen Ústavní soud) by měl v průběhu přijímání rozhodnutí dodržovat pravidla diskurzu a tedy neponechávat vlastní výhrady vůči určitému způsobu rozhodnutí teprve na fázi písemného odůvodňování rozhodnutí (s. 19, s. 21-22). Tradičně je totiž diskurz vztahován zejména na fázi soudního řízení, nikoliv nutně proces vlastního rozhodování uvnitř rozhodovacího orgánu. Zajímavá je rovněž úvaha, že odůvodnění rozhodnutí by se mělo vypořádat s argumenty uvedenými v disentech a konkurencích (s. 19). Nastíněné myšlenky by mohly být blíže představeny v průběhu ústní prezentace práce.

V textu se objevuje řada tvrzení majících axiomatický charakter, byť lze mít určité pochybnosti o jejich obecné akceptovatelnosti, neboť mj. nejsou povšechně přijímána. Například na s. 5 se objevuje tvrzení, že „*v průběhu minulého století byla různorodost značně potlačována a rozsudky obsahovaly většinou jen skutkový stav a použité normy*“. Týká se toto tvrzení všech států, anebo jen České republiky? A i kdybychom toto tvrzení vztáhli na Českou republiku, dopadá i na judikaturu po roce 1989? Lze von Jheringovi skutečně připisovat prvenství v tom, že objevil i mimoprávní argumenty? (s. 6) Patří historická argumentace, sémantická argumentace skutečně mezi mimoprávní argumenty, resp. jaký je pak rozdíl mezi právními a neprávními argumenty (s. 11)? Skutečně princip zdrženlivosti a minimalizace zásahů uplatňuje Ústavní soud jen ojedinele? (s. 12)? Je třeba, resp. je vůbec možné „*dokázat na požádání jakékoliv tvrzení*“ v právním diskurzu (s. 15)? Lze mezi persuasivní argumenty skutečně řadit i definice (s. 17)? Lze argument *ad hominem* skutečně vymezit jako argumentaci „*proti osobě odpůrců*“? (s. 17) Při ústním kole by se autorka práce mohla vyjádřit k některým z výše položených otázek.

5. Stručně celkové hodnocení práce a celkový počet bodů¹

14/20

Závěrečný komentář:

Práci lze hodnotit pozitivně. Mezi největší klady patří závěrečné teze (viz výše). Dále lze ocenit samotnou volbu tématu, jakož i snahu o získání poznatků cestou indukce, kdy rozbor konkrétního judikátu slouží jako východisko pro vyslovení obecnějších závěrů. V práci se však vyskytují i dílčí nedostatky, jež byly podrobněji rozebrány výše.

Otázky k ústní obhajobě:

viz výš – sub 4

Autorka v textu vychází víceméně z Alexyho konceptu právního diskurzu. Odkazuje však i na dílo Ch. Perelmana. Při ústním kole by tedy mohla objasnit, zda mezi Alexym a Perelmanem existuje nějaký rozdíl v pojetí diskurzu. Dále by se autorka mohla zamyslet, nakolik jsou pravidla diskurzu v právní praxi realizovatelná, jakož i nad kritériem správnosti rozhodnutí u představitelů diskurzivních teorií (s. 22). Konečně by blíže mohlo být rozvedeno, jaký je rozdíl mezi právními a neprávními argumenty a jaké jsou podmínky či limity pro použití mimoprávních pravidel.

V Praze dne 8. května 2012

.....

¹ Celkový počet bodů je součtem bodů udělených v předchozích čtyřech kategoriích.